

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ MESLEKİ FAALİYETLERE İLİŞKİN ANKET SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd.Doç.Dr. Suat YILDIRIM*

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, muhasebe meslek mensuplarının muhasebe alanında mesleki faaliyetlerine yönelik tutumlarını yerel bir çalışma ile ortaya koymaktır. Bunun için 18 maddeden oluşan anket soruları Erzurum, Erzincan ve Ağrı'da faal olarak çalışan 98 muhasebe meslek mensubuna uygulanmıştır. Verilerin analizinde istatistiksel analizler kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, Tekdüzen Muhasebe Sisteminin başarılı olduğu, mali tatil beklentisinin yüksek olduğu, staj işlemlerinin TÜRMOB veya meslek odaları bünyesinde yapılmasının daha sağlıklı olduğu, erkek meslek mensuplarının kadınlara nazaran stresli olduğu bu meslekte daha fazla çalışmak istedikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte kadın meslek mensuplarının muhasebe alanından başka bir işte çalışmayı düşündükleri tespit edilmiştir. Ayrıca, erkek meslek mensupları kadınlara nazaran daha fazla müşterilerine finansal konularda danışmanlık yaptığı da ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe, muhasebe meslek mensubu, muhasebe mesleği

ABSTRACT

The Evaluation of the Questionnaire Results Related With the Professional Activities of Accounting Profession Staff

The aim of this Study is to find out the views of accounting profession staff about professional activities in accounting. So questionnaire questions consist of 18 items was applied on the 98 accounting profession staff currently working in Erzurum, Erzincan and Ağrı. Statistical analyses were used while analyzing the data.

According to the results of the study; Uniform Accounting System is successful, Fiscal holiday expectation is high, Apprenticeship should be done by TURMOB (Union Chambers of Certified Public Accounts of Turkey) or profession chambers, Although this profession is stressful, male staff prefer this profession more than female staff and female staff think to do another profession if possible, besides male staff make consultancy to their costumers about financial subjects more than female staff.

Key Words: Accounting, Accounting Profession, Accounting Profession Staff

* Erzincan Üniversitesi MYO

1. Giriş

Muhasebe mesleği toplumda saygın yeri olan bir meslektir. Bu meslek devlet ile vergi mükellefleri arasında köprü vazifesi yapmaktadır. Bir yandan kanunlar karşısında müşterisi olan mükellefinin muhasebe veya denetim görevlerini yapmak; öte yandan kamunun sorumluluğu gereği gerek devlet gerekse işletmeyle ilgili menfaat gruplarının bilgi ihtiyaçlarını doğru ve güvenilir bir biçimde sağlamak meslek mensuplarının sorumluluğu altındadır.

Muhasebe mesleği “ Ekonomik Denetim Düzeninin” de en önemli yapıtaşlarından birisidir. Ekonomik denetim düzeninin oluşturulmasında muhasebe mesleğinin düzenlenmesi toplum içinde etkili hale getirilmesi gerekmektedir. Bu mesleği muhasebe, denetim ve tik kuralları bilgi çağının gereklerine uyumlu hale getirilmesi önem taşımaktadır(Aysan, 2005:6-16).

Meslek mensupları, 3568 sayılı meslek kanununun 2. maddesinin b bendinde işletme, muhasebe, finans, mali mevzuat ve bunların uygulamalarıyla ilgili işleri düzenlemek veya müşavirlik yapabilecekleri belirtilmiştir. Bir araştırmada, öncelikle yönetim felsefesi ve danışmanlık faaliyetleri konusunda eğitim almak şartıyla, meslek mensupları yönetim danışmanlığı faaliyetinde bulunabilirler(Yükçü, Tüfekçi,2001:s.24).

Muhasebe mesleğinin toplum katmanlarından algılanma üzerine yapılan bir araştırma sonucuna göre, erkekler, orta yaş ve üzerindeki, işçiler, tüccarlar, sanayiciler, çiftçiler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler, emekliler, ilköğretim, ortaokul, lise ve doktora eğitimi olanlar ve yüksek gelir grubuna dahil olanlar muhasebecileri bilgi ve becerileri konusunda olumlu yönde algılamakta, bu katmanların dışında kalan; kadınlar, orta yaşın altında kalanlar, memurlar, esnaf, doktor, avukat, noter, öğrenci, üniversite

mezunları ve düşük gelir grubuna girenler muhasebecileri bilgi ve becerileri yönünden olumsuz yönde algılamaktadırlar (Karasioğlu-Altan:2006). Bundan ilgili meslek kuruluşlarının, muhasebe mesleğinin tanıtılması çabalarına ağırlık vermeleri gerektiği ortaya çıkar.

Günümüzde muhasebe mesleki faaliyetleri, toplumu ve diğer kesimleri de etkilediğinden muhasebe meslek mensupları kurumsal düzeyde sosyal sorumluluk bilinci ile hareket etmesi gerektiği ön plana çıkmıştır(Özkol ve diğer, 2005: s.144-145).

Bu çalışmada, Türkiye’de muhasebe mesleği hakkında bilgiler verilmiş olup, bir anket araştırması sonucuna göre muhasebe meslek mensuplarının mesleki faaliyetleriyle ilgili görüşleri değerlendirilmiştir.

2. Türkiye’de Muhasebe Mesleği

Muhasebe mesleği çalışmaları 1932 yılında başlamış, çeşitli tarihlerde kanun tasarıları TBMM’ne sunulmuş, ancak sonuç alınmamıştır (Çetiner,2006: s.10). Ancak, muhasebe mesleği, 01.06.1989 yılında kabul edilmiş, 13.06.1989 tarih ve 20194 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girerek “3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebecilik Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu” ile yasal düzenlemeye kavuşmuştur. Bu kanunun 1. maddesinde muhasebe meslek mensuplarının unvanları üç gruba ayrılır:

1-Serbest Muhasebeci(SM)

2-Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM)

3-Yeminli Mali Müşavir (YMM)

Muhasebe mesleği farklı unvanlar altında ayırma tutulmasının temel sebebi, meslek konularına göre ayırımın yapılmasıdır. Böyle bir ayırımda unvanlar için öğrenim şartları da dikkate alınmıştır.

Muhasebe mesleği icra etmenin önemli şartlarından birisi meslek mensubunun bir meslek odasına bağlı olarak çalışmasıdır. Ülkemizde meslek odaları çoğu ilde örgütlenmiştir. Söz konusu odaya kayıtlı bulunmayanlar muhasebe mesleğini yapmaları yasaklanmıştır.

Meslek odaları ise merkezi Ankara'da bulunan Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği'ne (TÜRMOB) bağlıdır.

2.1. Muhasebe Mesleğinin Konusu

Meslek kanununun 2. maddesi A fıkrasında muhasebecilik ve mali müşavirlik mesleğinin konusu üç grupta ele alınmıştır. Buna göre :

- Defter tutma, beyanname ve belge düzenleme vb. işler,
- Muhasebe sistemleri kurmak geliştirmek, işletme, muhasebe, finans, mali mevzuat ve bunların uygulamalarıyla ilgili işleri düzenlemek veya müşavirlik yapmak,
- Yukarıdaki konularda belgelere dayanılarak inceleme, tahlil, denetim, mali tablolarla ilgili rapor yayınlamak, tahkim, bilirkişilik vb. işler yapmak.

Meslek kanununun 2.maddesi B. Fıkrasında yeminli mali müşavirliğin konusu, A fıkrasının (b) ve (c) maddelerinde belirtilen işlere ek olarak yönetmelik çerçevesinde tasdik işleri yapmaktır(Maliye Postası Kanun Seti).

Yukarıda sayılı muhasebe meslek mensubu olabilmenin genel ve özel şartları bulunmaktadır.

2.2. Mesleğe Girebilmenin Genel Şartları

Meslek mensubu olabilmenin genel şartları 3568 sayılı meslek kanununun 4. maddesinde şöyle sıralanmıştır:

- T.C.vatandaşı olmak,
- Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmak,
- Kamu haklarından mahrum bulunmamak,
- Taksirli suçlar hariç olmak üzere; affa uğramış olsalar dahi ağır hapis veya 5 yıldan fazla hapis yahut zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma ve devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs suçlarından dolayı hüküm giymiş olmamak,
- Ceza ve disiplin soruşturması sonucunda memuriyetten çıkarılmış olmamak,
- Meslek şeref ve haysiyetine uymayan durumları bulunmamak.

Muhasebe meslek mensubu olmada yukarıda belirtilen şartların tamamının taşınması gerekmektedir. Şartlardan birisinin olmaması veya sonrasında anlaşılması meslekten çıkarılma sebebi olmaktadır.

2.3. Mesleğe Girebilmenin Özel Şartları

Mesleğe girişte 3568 sayılı meslek kanununa göre unvanlara göre eğitim, staj ve sınav şartları bulunmaktadır. Bunların yanında çalışmak isteyen ruhsat almak da gerekmektedir.

Serbest muhasebeci olabilmenin özel şartları:

- Ön lisans seviyesinde veya ticaret liseleri ve maliye meslek liselerinden mezun olmak,
- Staj yapılması. Staj süresi Ön lisans mezunları için 4 yıl, lise mezunları için ise 6 yıldır,
- Serbest muhasebeci ruhsatı almak.

Serbest muhasebeci mali müşavir olabilmenin özel şartları:

- Hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi, ve siyasal bilimler dallarından en az lisans mezununun olmak,
- Serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir yanında 2 yıl staj yapmak,
- Serbest muhasebeci mali müşavir sınavını kazanmak,
- Serbest muhasebeci mali müşavir ruhsatını almak.

Yeminli mali müşavir olabilmenin özel şartları:

- En az 10 yıl serbest muhasebeci mali müşavir yapmış olmak,
- Yeminli mali müşavir sınavını kazanmak.
- Yeminli mali müşavir ruhsatının almış olmak.

2.4. Stajlar

Meslek mensubu olmada aranan özel şartlardan birisi adayların bir meslek mensubu yanında belirli bir süre staj yapmalarının zorunlu oluşudur. Staj süreleri eğitim durumuna göre değişmektedir. Eğitim durumu yükseldikçe, staj süresi kısaltılmaktadır. Lisans mezunu olan adaylar için staj süresi 2 yıl iken; ön lisans mezunu olan adaylar için ise 4 yıl öngörülmüştür. Meslek mensubunun staj işlemleri bir yönetmelikle düzenlenmiştir. Staj yönetmeliği 23.08.1997 tarihinde ve 23089 sayılı Resmi Gazetede yayınlamıştır.

2.5. Staja İlişkin Esaslar

Staj yönetmeliğinde her şeyden önce staj ilkelelerinden söz edilmiş ve stajın belli esaslara dayandırılması sağlanmıştır (UÇKAÇ,2004: s.19). Staj

yönetmeliğinin beşinci maddesinde staja ilişkin ilkeler yer almaktadır. Bunlar:

- Stajın amacı, mesleki disiplin, bilgi, deneyim ve yeterliliğe sahip meslek mensubu yetiştirmektir,
- Aday meslek mensubunu, staj yapılan yerde meslek mensubunun işlerini aksatmayacak bir uygulama yapılması şarttır,
- Stajın tamamlanması için aday meslek mensubunun ara dönem ve staj bitirme değerlendirmeleri ile yanında staj yapılan meslek mensubunun teskiyesinin olumlu olması gerekir,
- Stajlar, Serbest muhasebeci mali müşavir ve serbest muhasebeciler için ayrı ayrı düzenlenir,
- Stajlar, TESMER tarafından hazırlanan bir program çerçevesinde fiilen yürütülür.

2.6. Stajın Hedefleri

Staj yönetmeliğinin altıncı maddesine göre stajın hedefleri şöyledir:

- Mesleğin gerektirdiği ahlak ve meslek bilincinin yerleştirilmesi,
- İlgili mevzuatı ve uygulamayı doğru ve etkili bir şekilde öğretmek ve meslek bilgilerini geliştirmek,
- Bilgisayar ve yabancı dil eğitimine imkan sağlamak,
- Meslekte standartlaşmayı temin etmektir.

3. Tekdüzen Muhasebe Sistemi

Maliye ve Gümrük Bakanlığı, 213 sayılı V.U.K'nun 175 ve mükerrer 257. maddelerinin kendisine verdiği yetkiye dayanarak, 26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazetede Muhasebe Sistemi Uygulama genel tebliği yayınlamıştır.

1.1.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe giren bu tebliğde aşağıdaki konularda düzenleme yapılmış bulunmaktadır (Çetiner, 2006:s. 12,13).

- Muhasebenin temel kavramları,
- Muhasebe politikalarının açıklanması,
- Mali Tablolar ilkeleri,
- Mali tabloların düzenlenmesi ve sunulması,
- Tekdüzen Hesap Çerçevesi, hesapları ve işleyişi

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yapılan düzenlemenin amacı şöyle belirtilmiştir:

“Bilanço usulünde defter tutan gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüs ve işletmelerin faaliyet ve sonuçlarının sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi, mali tablolar aracılığıyla ilgililere sunulan bilgilerin tutarlılık ve mukayese edilebilirlik niteliklerini koruyarak gerçek durumu yansıtmasının sağlanması ve işletmelerde denetimin kolaylaştırılması amacıyla yapılmıştır”.

4. Literatür

Meslek mensuplarının beyan süreleri,... tahsilat sorunları, ... odaların hiçbir kar getirisi olmadan üyelerine verdiği eğitimlere ilişkin vergisel sorunlar gibi acil olarak çözülmesi gereken sorunları bulunmaktadır(Arıkan: 2006: s.13).

Doğu Karadeniz bölgesinde yapılan bir araştırmada, meslek mensuplarının bir çoğu tekdüzen muhasebe sistemi ile muhasebeciler arasında bir dil birliği sağlandığı görüşüne karşılık meslek mensupları hesap planının vergi kaçakçılığının önlenmesine yeterince katkı sağlayamadığı görüşündedirler(Sürmen,Kaya, Daştan:2003, s.81).

Bir başka araştırmada, muhasebecilerin Tekdüzen hesap çerçevesi ve hesap Planı'nın yedi yıl-

lık uygulama sonuçları hakkındaki görüşleri yeterli bulunmakta ve geneli hakkında olumlu görüş taşımaktadır (Yıldız,2002: s.70).

Serbest Muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler mükellefler ile vergi dairesi, çalışanlar, ortaklar ve işletmeden çıkar bekleyen ilgililer arasında dengeyi sağlamaktadır. Yani meslek mensupları işletme ile devlet arasında köprü görevi üstlenmişlerdir. Bu onların kamu sorumluluğunun yüklendiğini göstermektedir (Güvemli,2001, s.35)

Bir başka araştırmada, meslek elamanlarının veya aday stajyerlerin stajlarıyla ilgili olarak, staj yapılan kurum ve kuruluşların görüşlerinin dikkate alınmasının ve denetim mekanizmasının işler haline gelmesi önem taşımaktadır (Karasioğlu, 2001: s.49).

Meslek mensupları yönetim danışmanlığı da yapabilirler. Yönetim danışmanlığı stratejik örgüt geliştirme, finansal planlama ve kontrol, insan kaynakları, üretim ve hizmet yönetimi, pazarlama ve kurumsal iletişim, bilgi teknolojisi ve sistemler, proje yönetimi, ekonomik ve çevresel etütler alanlarında yapılabilir. 3568 sayılı meslek yasası 2.maddesinin (b) fıkrası bu alanı tüm işletmecilik alanlarına yaymıştır(Yükü-Tektüfekçi, 2001: s.15-17,24).

Bir başka araştırmada, meslek içi eğitimle ilgili olarak, gelişmiş ülkelerde profesyonel muhasebe meslek mensupları için yılda en az 120 saatlik zorunlu meslek içi eğitim uygulamaları söz konusu olması çok önemlidir. Ülkemizde de bu doğrultuda meslek içi eğitim çalışmalarının zorunlu hale gelmesi yararlı olacaktır (Pekdemir:1999, s.26)

5.Anket Araştırması

Muhasebe meslek mensuplarının görüşlerinin alınması bundan sonraki düzenlemelerin başarısının artıracaktır. Bu amaçla veri toplama aracı olarak anket seçilmiştir.

5.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmanın amacı, meslek mensuplarının muhasebe mesleki faaliyetlerine yönelik tutum ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesidir.

Bu araştırma Erzurum, Erzincan ve Ağrı illerinde yapılmıştır. Bu illerde faal olarak mesleki faaliyette bulunan Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Müşavirlerden oluşan toplam 98 meslek mensubuna yönelik yapılan anket değerlendirmeye alınmıştır.

5.2. Araştırmanın Yöntemi ve Sınırlılıklar

Betimsel çalışmalarda mevcut olan durumu belirlemek amacıyla genellikle doğal ortamlarda bilimsel teknikler kullanılmaktadır. Bu teknikler çalışmanın adını da değiştirmektedir. Bunlar anket çalışması, mülakat ve gözlem şeklimde olabilmektedir. (Kaptan, 1998:60-61). Bu çalışmada veriler anket yoluyla elde edilmiştir.

Araştırmada elde edilen birincil veriler, araştırma kapsamındaki meslek mensuplarının kişisel bilgilerini mesleki faaliyetlerine yönelik tutum ile ilgili görüş ve düşüncelerini almak için anket uygulanmıştır. Araştırmada sınırlandırılmış evren kullanılmıştır. Bunun için Erzurum, Erzincan ve Ağrı illerinde mesleki faaliyetlerde bulunan meslek mensuplarından tesadüfi olarak seçilen 98 kişi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde SSPS istatistik programı kullanılmıştır. Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde frekanslar ve ortalamalar alınarak meslek mensuplarının mesleki faaliyetlerine yönelik genel eğilimleri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Gruplar arası karşılaştırmalarda varyans analizi ve t testi kullanılmıştır.

Araştırmanın verileri ve bulgularının kaynağı Erzurum, Erzincan ve Ağrı illerinde faal olarak mesleki faaliyette bulunan Serbest Muhasebeci,

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Müşavirlerle sınırlıdır.

5.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan "Muhasebe Meslek Mensupları Anketi" muhasebe meslek mensuplarına uygulanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ankete katılan meslek mensuplarına ait demografik özellikleri tespit etmeye yönelik dört madde bulunmaktadır. İkinci bölümde meslek mensuplarının muhasebe mesleki faaliyetlerine yönelik 18 soru yer almaktadır. İkinci bölümdeki 18 adet soru "hiç katılmıyorum", "katılmıyorum", "orta derecede katılıyorum", "katılıyorum", "tamamen katılıyorum" şeklindeki 5 kategoride (likert) ölçeklendirilmiştir.

5.6. Verilerin Analizi

Toplanan verilerin analizi için bilgisayardan yararlanılmıştır. Öncelikle veriler bilgisayara aktarılmış ve aktarılan veriler üzerinde istatistiksel analizler için SPSS (Statistical Package For Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır.

Araştırmanın birinci bölümü demografik özelliklerini belirlemek amacıyla SPSS frekans tablolarından yararlanılmıştır. 18 sorudan oluşan ikinci bölümü öncelikle SSPS paket programı aracılığıyla ortalamaları alınmış ve bunlar tek tek yorumlanmıştır. Ardından meslek mensuplarının unvana, yaşa göre SSPS paket programı ile tek yönlü varyans analizlerinde (One-Way Anova) anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak, meslek mensuplarının cinsiyetine göre t testi (One-Sample Test) yapılmış, bazı maddelerde görüş farklılığı tespit edilmiştir. Yapılan karşılaştırmalarda sadece fark tespit edilen sonuçlar tabloleştirilmiştir.

5.7. Araştırma Bulguları ve Değerlendirilmesi

5.7.1. Frekans dağılımları

Tablo1: Ankete Katılan Meslek Mensuplarının demografik özellikleri

Unvan	Frekans	%
Serbest Muhasebeci	42	42,9
Serbest Muhasebeci Mali Müşavir	56	57,1
Cinsiyet		
Erkek	91	92,9
Kadın	7	7,1
Yaş		
25-35	31	31,6
36-45	38	38,8
46-55	18	18,4
55'den büyük	11	11,2
Mesleki Kıdem		
0-5 Yıl	19	19,4
6-10 Yıl	15	15,3
11-15 Yıl	10	10,2
16-20 Yıl	24	24,5
20 Yıldan Fazla	30	30,6
Toplam	98	100,0

Tablo 1'de ankete cevap verenlerin meslek mensuplarının unvanları % 42,9 ile Serbest Muhasebeci, %57,1 ile Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir olduğu; meslek mensuplarının % 92,9'u erkek olduğu görülmüştür. Yaşları dikkate alındığında meslek mensuplarının ağırlıklı olarak 45 yaş ve altında olanların oranı % 70,4'tür. Geriye kalan meslek mensuplarından 55 yaşın üzerinde olanların oranı %11,2'dir. Mesleki kıdemlerine göre 10 yılın üzerinde olanların oranı % 76,3'tür. Geriye kalanlardan %19,4'ü ise 0-5

yıl kıdem aralığında bulunmuştur. Bu sonuçlar gerek mesleki kıdem ve gerekse yaşları açısından anketin amaca ulaşmasında uygun bulunmuştur.

5.7.2. İstatistik Bulgular

Meslek mensuplarının yaşa ve unvana göre görüşleri SSPS paket programı varyans analizi sonuçları incelendiğinde dikkate değer anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak, meslek mensuplarının cinsiyetine göre 6. ve 18. sorularda an-

lamalı fark bulunmuştur. Bunun için tablo 4 ve tablo 5'te t-testi sonuçları verilmiştir.

Araştırmada öncelikle meslek mensuplarının görüşleriyle ilgili ortalama ve standart sapmaları verilmiştir.

Her maddeye verilecek cevap kodları 1.00 ile 5.00 arasında değişmektedir. Dereceleme maddeleri "1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-

Orta Derecede Katılıyorum, 4-Katılıyorum, 5-Tamamen Katılıyorum" seçeneklerinden oluşmaktadır. Aralıkların eşit olduğu varsayımından hareket edilerek, aritmetik ortalamalar için puan aralığı katsayısı 0.80 olarak bulunmuştur. Puan Aralığı = (En Yüksek Değer-En Düşük Değer)/5 = 4/5 = 0.80. Böylece Tablo 2'de verilen aritmetik ortalamaların değerlendirme aralığı elde edilmiştir.

Tablo 2. Aritmetik Ortalamaların Değerlendirme Aralığı

Aralık	Seçenek	Aralığın Değeri
1.00-1.80	Hiç Katılmıyorum	"Çok Olumsuz"
1.81-2.60	Katılmıyorum	"Olumsuz"
2.61-3.40	Orta Derecede Katılıyorum	"Orta"
3.41-4.20	Katılıyorum	"Olumlu"
4.21-5.00	Tamamen Katılıyorum	"Çok Olumlu"

Tablo 3: Meslek mensuplarının mesleki faaliyetleriyle ilgili görüşlerinin ortalama ve standart sapmaları

N=98	ss	X	Derece
1- Meslek mensupları için mali tatil yasal düzenlemesi yapılmalıdır	0,5708	4,7653	Çok olumlu
2- Tekdüzen Muhasebe Sistemi vergi ziyanını azaltmıştır	0,9948	3,7732	Olumlu
3- Tekdüzen Muhasebe Sistemini başarılı buluyorum	0,8764	4,0714	Olumlu
4- Geçici dönem son dönem beyanı gereksizdir	1,0936	4,2857	Çok olumlu
5- Vergi dairesi çalışanları ile iletişim sorunu yaşamamaktayız.	1,1544	3,3878	Olumlu
6- Müşterilerime finansman konularında danışmanlık yapıyorum	1,2114	3,4592	Olumlu
7- Müşterilerden muhasebe ücretleri zamanında alınmaktadır.	1,0149	3,7959	Olumlu
8- TÜRMOB' un faaliyetlerini yeterli buluyorum	1,2784	3,1224	Orta
9- Bağlı olduğumuz meslek odası belli periyotlarla bilgilendirme toplantıları yapıyor	1,2289	3,3571	Orta
10- Serbest Muhasebecilik kaldırılmalı onun yerine Serbest Muhasebeci Mali Müşavir'liğe dönüştürülmesi daha uygundur.	1,3750	3,8367	Olumlu

11- Stajlarla ilgili hazırlık, staj eğitim etkinliklerinin meslek odası tarafından yapılmasının uygun buluyorum	1,0771	4,1224	Olumlu
12- Seminer, panel gibi meslek odası tarafından yapılmasının uygun buluyorum	1,1841	3,4286	Olumlu
13- Mükellefler mali konularda yeterli bilgi sahibidir	1,2016	2,1735	Olumsuz
14- İşverenler sigorta ve işçi hakları konularında bilgi sahibidir	1,1734	2,3265	Olumsuz
15- Muhasebe işleri streslidir	1,0338	4,4082	Çok olumlu
16- Muhasebe ücretleri hayatımı sürdürmemde yeterlidir.	1,2138	3,0306	Orta
17- Muhasebe ara elaman bulmada sıkıntı duyuyorum	1,0961	3,8776	Olumlu
18- Muhasebe işinden başka bir işte çalışmak isterim	1,3232	2,9592	Orta

n: Toplam Meslek Mensubu;   **ss:** Standart sapma;   **x :** Ortalamalar

TÜRMOB: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği

Tablo 3'ten elde edilen verilere göre meslek mensuplarının görüşleri şunlardır.

- 1- Meslek mensupları kendileri için bir mali tatil verilmesini çok olumlu bulmaktadırlar.
- 2- Tekdüzen Muhasebe Sistemi vergi ziyanını azalttığı görüşü olumlu bulunmuştur.
- 3- Tekdüzen Muhasebe Sistemi olumlu yönde başarılı bulunmuştur.
- 4- Meslek mensupları geçici dönem vergi beyanının gereksiz olduğunu çok olumlu bulmuştur.
- 5- Meslek mensupları vergi dairesi çalışanları ile iletişimle ilgili sorun yaşanmamaktadır.
- 6- Meslek mensuplarının çoğunluğu müşterilerine finansman konularda danışmanlık yaptıkları olumlu derecede görülmüştür.
- 7- Müşterilerden muhasebe ücretleri zamanında alınmaktadır.

- 8- Meslek mensupları TÜRMOB'un faaliyetlerini orta derecede yeterli bulmuşlardır.
- 9- Bağlı oldukları meslek odaları tarafından belli periyotlarla bilgilendirme toplantıları yapıldığı meslek mensuplarınca orta derecede görülmüştür.
- 10- Serbest Muhasebecilik yerine Serbest Muhasebeci Mali Müşavirliğin olması olumlu bulunmuştur.
- 11- Meslek elamanlarının stajlarla ilgili hazırlık ve staj eğitim etkinlikleri mali müşavirlerin gözetiminde olması yerine ilgili meslek odaları bünyesinde oluşturulan bir ortamda verilmesine yönelik düşünce olumlu yönde tespit edilmiştir. Bunda işlerin yoğunluğu etkili olmaktadır.
- 12- Meslek mensupları seminer, panel gibi faaliyetlerin meslek odası tarafından yapılmasını olumlu bulmaktadırlar.
- 13- Meslek mensupları, müşterilerinin mali konularda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünmektedir. Bu yüzden meslek mensuplarının işleri bir kat daha arttığı düşünülebilir.

- 14- Meslek mensupları, işverenlerin sigorta ve işçi hakları konularında yeterli bilgiye sahip olmadıklarının düşünmektedir.
- 15- Meslek mensupları muhasebe mesleğini yoğun bir şekilde stresli bulmuştur.
- 16- Muhasebe ücretleri meslek mensuplarınca hayatlarını idame etmede orta derecede yeterli olduğu görüşü çıkmıştır.
- 17- Muhasebede çalıştırılmak üzere nitelikli ara elaman bulmada sıkıntı çektikleri görüşü olumlu çıkmıştır. Halbuki, ülkemizde meslek yüksekokulları bu amaca hizmet etmektedirler. Meslek odalarının üniversitelerle işbirliğine açık olması gerekmektedir.
- 18- Muhasebe işinden başka bir işte çalışmak isteme görüşü orta derecede bulunmuştur. Ancak, bu görüşte kadın meslek mensuplarının etkisi bulunabilir.
- “Müşterilerime finansman konularında danışmanlık yapıyorum” sorusuna meslek mensuplarının cinsiyetleri açısından alınan cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4: Meslek mensuplarının cinsiyetine göre müşterilerine finansman danışmanlığı yapma durumunun t-testi sonuçları

	Sayı	Standart sapma	Ortalama	Serbestlik Derecesi	t	p
Erkek	91	1,1675	3,53	96	2,045	0,044
Kadın	7	1,5119	2,57			

Tablo 4’te erkek meslek mensuplarının kadın meslek mensuplarından daha fazla finansman danışmanlığı yaptıkları görülmektedir. “Müşterilerime finansman danışmanlığı yapıyorum” sorusuna katılım açısından erkek ve kadın açısından $p \leq 0,05$ önem seviyesinde anlamlılık düzeyinde farklılık olduğu ($t=2,045$) tespit edilmiştir. Kadın meslek mensuplarının finansman danışmanlığı konusunda az etkiye sahip olduğu çıkarılabilir.

“Muhasebe işinden başka bir işte çalışmak isterim” sorusuna meslek mensuplarının cinsiyetleri açısından alınan cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5: Meslek mensuplarının cinsiyetine göre muhasebe dışında başka bir işte çalışma isteğinin t-testi sonuçları

	Sayı	Standart sapma	Ortalama	Serbestlik Derecesi	t	p
Erkek	91	1,2928	2,87	96	2,523	0,013
Kadın	7	1,2150	4,14			

Tablo 5’te “Muhasebe işinden başka bir işte çalışma isteği” sorusuna katılım açısından erkek ve kadın açısından $p \leq 0,05$ önem seviyesinde anlamlılık düzeyinde farklılık ($t=2,523$) olduğu ortaya çıkmıştır. Erkek meslek mensupları muhasebe mesleğinde çalışmayı arzu ettikleri yönünde tavır takınmışlardır. Ancak, kadın meslek mensupları ortaya çıkan ortalamaya göre muhasebe dışında başka bir işte çalışmayı düşündükleri tespit edilmiştir. Bunda muhasebe mesleğinde kadınların daha yeni olduğu, ticari hayatta henüz kabul edilmedikleri ve kadın meslek mensuplarının iş dışı ev, çocuk bakımı ve diğer sorumluluklarının beklendiği gerçeği kabul edilebilir.

6. Sonuçlar ve Öneriler

Mesleki faaliyetlerle ilgili olarak vergi dairesi, meslek odaları, TÜRMOB ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi, vergi, muhasebe mesleği gibi konularda meslek mensuplarının görüşlerini belirlemek amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Muhasebe meslek mensuplarının görüşlerinin alınması mesleğe yeni girecek olanlar ve gerekli yasaların çıkarılması hususunda ışık olması bakımından önemlidir.

Çalışmada, araştırma kapsamındaki kadın meslek mensuplarına nazaran erkek meslek mensupları yoğun stres olsa bile muhasebe işlerinde çalışmayı arzulamaktadırlar. Buna ek olarak, kadın meslek mensuplarının bağımsız çalışma yerine özel muhasebe büroları dışında başka bir ka-

mu/şirket bünyesinde çalışmayı düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Araştırmadan elde edilen diğer bulgulara dayalı olarak aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır:

- Meslek mensupları kendileri için bir mali tatil verilmesini çok olumlu bulmaktadır(Bu durum makalenin yazıldığı sırada kanunlaştı).
- Meslek mensupları Tekdüzen Muhasebe Sisteminin başarılı olduğunu olumlu bulmaktadır.
- Meslek mensupları geçici dönem son beyanının iş yükünü artırdığı için gereksiz olduğunu çok olumlu bulmaktadır.
- Meslek elamanlarının (Stajyer) stajlarla ilgili hazırlık ve staj eğitim etkinliklerinin daha sağlıklı olması ve iş yoğunluğundan dolayı meslek elamanının, Mali Müşavirlerin gözetiminde olması yerine ilgili meslek odaları hatta TÜRMOB bünyesinde oluşturulan bir ortamda verilmesine yönelik olumlu düşünce tespit edilmiştir.
- Meslek mensupları muhasebe işlerinin çok stresli olduğunu düşünmektedir.

Bununla beraber, araştırma kapsamındaki meslek mensupları müşterilerinin mali konularda ve işverenlerin sigorta ve işçi hakları hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu fikrine olumsuz yönde görüş belirtmişlerdir.

Bu çalışmada şu öneriler verilebilir.

- Seminer, panel gibi faaliyetlerin meslek odası tarafından verilmelidir.
- TÜRMOB faaliyetlerini meslek mensuplarına daha iyi hissettirmelidir. Bunda internet veri alış verişi sağlanmalıdır.
- Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odala-

rı meslek mensuplarına yönelik mesleki konularda ve değişikliklerle ilgili bilgilendirme toplantılarını düzenli yapmalıdır.

- Meslek mensuplarının ücretleri artırılmalıdır.

Muhasebe meslek mensupları hakkında birçok araştırma yapılabilir. Yeni araştırmacılar bu konuya yönelebilirler.

KAYNAKÇA

Arıkan, Yahya, “Muhasebe meslek Mensuplarının Vergi Uygulamalarındaki Sorunlarına İlişkin Çözüm Önerilerimiz”, **İSMMMO Mali Çözüm**, Sayı 75 (Nisan Mayıs 2006): s.13-18.2006.

Aysan, Mustafa A., “Ekonomik Kalkınmada Muhasebe Denetimin Rolü”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı: 27, Temmuz 2005, (ss.6-17), 2005.

Çetiner, Ertuğrul, Genel Muhasebe Teori ve Uygulama, Gazi Kitabevi, Ankara,2006.

Güvemli, Oktay, “3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu’nda Değişiklik Teklifi Üzerine”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı:10, Nisan 2001 ss.33-36, 2001.

Kaptan, S., Bilimsel Araştırma ve Bilimsel Teknikleri, Tekişik Web Ofset tesisleri, Ankara, 1998.

Karasioğlu Fehmi, “Üniversite-Sanayi İşbirliği(USİ) Kapsamında Staj Uygulaması Sürecinin Değerlendirilmesine İlişkin Bir Araştırma”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı:10, Nisan 2001 ss.49-59,2001.

Karasioğlu, Fehmi ve Altan, Mikail “Ülkemiz Muhasebe Meslek Mensuplarının Toplumun Çeşitli Katmanları Tarafından Algılanma Biçimi Üzerine Bir Araştırma” <http://www.muhasebenet.net/muhasebe%20meslek%20mensuplari%20uzerine%20bir%20arastirma.html>.06.09.2006.

Özkol, A.Erdal-Çelik, Muhsin veGönen, Selçuk, “Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramı ve Muhasebenin Sosyal Sorumluluğu”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı:27, Temmuz 2005.

Pekdemir, “Türkiye’de Muhasebe Mesleği ve Meslek Ahlakı” **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı:4, Ekim 1999, ss.18-26.1999.

Sürmen, Yusuf- Kaya Uğur ve Daştan Abdulkarim, “Tekdüzen Muhasebe Sisteminin On Yıllık Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi: Doğu Karadeniz Bölgesinde Bir Araştırma”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı:19, Temmuz 2003 ss.74-81,2003.

Uçkaç, Mustafa, Muhasebe Meslek Hukuku, Dilara Yayınevi, Trabzon,2004.

Yıldız, Fehmi, “Tekdüzen Hesap Çerçevesi ve Hesap Planı’nın Yedi Yıllık Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi-Bir Araştırma”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı:15, Temmuz 2002 ss.64-70,2002.

Yükçü, Süleyman ve Tektüfekçi, Fatma “Yönetim Danışmanlığı Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin İş mi?”, **Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi**, Yıl 1, Say:4, Mayıs 2001, ss.11-24, 2001.

Maliye Postası, **Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mevzuatı**.

Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebecilik Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu, Kanun No:3568, 13 Haziran 1989 tarih ve 20194 sayılı Resmi Gazete.

